

Rákóczy Zsigmond fejedelem választásához.

A nagy Bocskay halála után élénk küzdelem indult meg az erdélyi fejedelmi méltóságért. A jelöltek közül végre Rákóczy Zsigmond, a kormányzó győzedelmeskedett. Legerősebb ellenfele Homonnai Bálint, Zemplén és Máramaros megyék főispánja volt, kit Bocskay végrendeletében maga ajánlott fejedelemül Erdély rendjeinek. Eddigi történetirodalmi tudásunk szerint Bocskay utolsó akaratának hivatalos végrehajtói, a „testamentumos urak,” Alvinczy Péter, Örvendi Pál és Péchy Simon legjobb akaratuk szerint mindent megtettek Homonnai választása érdekében.¹ Erre mutat az a tettük is, hogy a fejedelem halálát egyideig eltitkolták az erdélyiek előtt.² Ezt bizonyítja Kőrössi István portai orátorhoz küldött 1607 januárius 2 ról szóló utasításuk Homonnai ügyének előmozdítására.³

Ámde másrésről a testamentumos urak jóakarátát igen különös színben tünteti fel az a kérelemlevél, melyet az erdélyi három országos rend 1607 márciusi székelyvásárhelyi gyűléséből küldött Borsód vármegyéhez Homonnai lecsendesítése dolgában.⁴ E levélben azzal indokolják kérélmüket az országos rendek, hogy Homonnainak nincs oka többé háborogni, sem az ő választásuk ellen zúgolódni, mert *„ugyan ő magok az szegíny meg holt urunk testamentumossi irták nekünk ez felől onnan kívül, hogy az electio addég meg legyen az még ők az testtel be érkeznek, hogy inkább csendesben legyen az temetés is, melyben mi szavokat meg fogadtuk.”* Az országos rendek eme szavaiból világosan kivehető tehát, hogy a testamentumos urak kétszínű politikát űztek. Látzólag Homonnai érdekében izgattak, de az által, hogy az erdélyieket Bocskay holttestének bevitele előtti fejedelemválasztásra búzították, voltaképpen Rákóczy Zsigmond választását segítették elő. Hogy melyik törekvésük volt őszintébb, bajos eldönteni. Igaz ugyan, hogy a testamentumos uraknak a temetés előtt a kormányzóhoz és annak bizalmasához, Petky Jánoshoz intézett rendelkezései, értesítései a Rákóczy iránti nagy tisztelet-ről tanuskodnak, Azonban az elhunyt fejedelem végrendelezésének böl-

¹ Erdélyi Országgyűlési Emlékek V. k. 319. l.

² Történelmi Tár 1878. évf. 639. l.

³ Magyar Történelmi Tár XIII. k. 94. l.

⁴ Tizenöt gyűrűpecséttel ellátott eredetije vízjegyes, merített papíros-íven Borsódvármegye levéltárában; Act. Politic. Mat. XII. Fasc. I. Frustr. 1.

csességét is nyomatékosan hangsúlyozzák, a mi egyúttal Homonnai dicsérete.⁵ Már pedig Homonnainak — a ki sikerében feltétlenül hitt — esze ágában sem volt választatását a temetés előtt sürgetni. Hiszen éppen azért készült fegyveres kísérettel a temetésre, mert e karhatalomban látta legfőbb biztosítékát a tőle idegenkedő erdélyiek megpuhításának.⁶ De maga Péchy Simon is világosan írta Petkynek még januárus 4-én, midőn Homonnai pártfogását kérte, hogy a fejedelmválasztás vontatásban sokáig nem léssen, „*az temetéskor Istennek szent áldásából mindeneiket jól elvégezünk.*“⁷ A testamentumos urak csendes temetés óhajtása azért nagyon is álszenteskedő hangnak látszik és Homonnaiék részéről igazán nem lehetett szűkkeblűséggel vádolni az országos rendeket idő előtti választásukért, a mely választással különben is csak a testamentumos urak tanácsának tettek eleget.

(Miskolcz.)

Dr. Arday Pál.

⁵ E. O. Gy. E. V. k. Törvények és Irományok XLIII. darabja.

⁶ E. O. Gy. E. V. k. 322. és 441. l.

⁷ Ugyanott, 436. l.